

Latweefchu Awises.

No. 23.

Zettortdeenâ 6. Zuhni.

1863.

Zaunas sinnaſ.

Zelgawa. 16tâ Merzi 1863. wiſſuſ Kurſemmes laudis faſkaiſiſuſchi un atradduſchi, ka Kurſemmes 11 pilſatôſ mahjo 62 tuhſt. 197 zilweki, — un Kurſemmes 17 pilſatindôſ un meeſtinôſ dſihwo 13 tuhſt. 955, tad nu pawiffam pilſatôſ un meeſtinôſ mahjo 76 tuhſt. 152 zilweki. — **Zelgawâ** dſihwo 11 tuhſt. 147 wihriſchi un 11 tuhſt. 588 ſeewiſchi, pawiffam 22 tuhſt. 735; ſtarp ſcheem irr 9 tuhſt. 317 Wahjeefchi, 4 tuhſt. 949 Latweefchi, 2 tuhſt. 588 Kreewi, 305 Pobji, 31 Leiſchi, 53 no zittahm tautahm un 5 tuhſt. 493 Schihdi. — **Gwangeliuma** tizzigu irr 13 tuhſt. 637, Kreewu 2 tuhſt. 415, Kattotu 1 tuhſt. 183, Schihdu 5 tuhſt. 493 un 1 Turks. — **Keepajâ** truhſt 30 zilweki, tad buhtu 10 tuhſt. zilweki. — Par zitteem pilſateem teikſim zittâ loppâ.

Zelgawa. Keiſerſ Kurſemmes Kambara-teeſaſ firmo Preſidentu v. Maidelu uſ paſcha luhgſchanu gohdam atkaidis no ſawa ammata un par pateizibu, ka tik daudſ gaddu gohdam deenejis, tam penſioni dahwinajis.

Behterburga. Keiſerſ nowehlejis taiſiht eiſenbahni no Dinaburgas lihds Witepſkaſ pilſatam, kaſ maſkaſchoht kahtuſ 16 millj. ſudr. rublu. — Keiſerſ 16tâ Maiji Behterburgâ lizzis fadedsinaht par 22 millj. rubuſkeem Waſſſſ-mantaſ biſketes, un ar to tad atkal par 22 millj. rubt. irr maſak waſſſſ parradu. — 27 tuhſt. Tartaru pamihliſaſ, kaſ 1860 un 1861 gaddâ no Krimmes uſ Turku waſſſi bij aiſgahjuſchaſ,

luhgſcheeſ, lai tahm wehlejoht atkal pahrnaht Krimmê.

Dinaburgâ 28tâ Maiji karra-teeſa likkuſi noſchant Grahwu Leonu Plateru tadeht, ka Bohu dumpineekeem bijis par waddonu.

Karwas Iggaunu mahzitajſ Loppenowſ aizi-nahtſ pee zittaſ draudſeſ uſ laukeem un uſ Baſſaraſ ſwehtkeem aiſgahjis. Wiſſa draudſe ar aſſarahn to pawaddiſuſe un ſudraba bikkeri par pateizibu winnam dahwinajuſe.

Dahnu prinziſ Wiſſumſ taggad par Greekeru kehninu zelts, jo Kreewu, Enlenderu, Sprantſchu un Dahnu waldiſchanaſ apſtiſprinajuſchaſ to protokollu, kur noſpreeſtſ, ka ar ſcho lectu nu lai paleek. Schim jaunam kehninam nahkoſchu gaddu buhſchoht kaſſaſ ar Enlantes kehnineeneſ treſcho meitu. Imâ Zuhni 1864tâ gaddâ tad eeſchoht un uſnemſchoht ſawu waldiſchannu.

Italia. Rohmâ arween wehl dumpineeku un laupitaju barri ſakrahjaſ, dabbu eerohſchuſ un nandu no Prantſcha II. (Keapeleſ atmeſta kehnina) un tad aiſſeet Keapele, darra pohſta darbuſ un laujahſ ar Italiaſ ſaldateem. Pahweſtſ un Sprantſchi to gan warretu aiſſeegt, bet teem ne leedſ!

Pruhſchu landagſ irr beigtſ un nu Miniſteri lohti ſtipri walda un apſpeeſch wiſſaſ Awifeſ, kaſ eedrohſchinajahſ prettim runnaht un ſtrahpe wiſſuſ, kaſ aiſſtahw atlaiſtu landagu. — Pruhſchu Kehninſch eeſ Giſtreikeru waſſſi, Behnu ſemmê, no Karlebahdeſ weſſelibaſ awota dſert.

Amerikā Seemelneekem wehl eot labbi un Generals Grants wehrgu-walstu Generalu Pembertonu leelā kaufchanā uswarrejis, tam 4 tuhft. apfahwis un 29 leelus-gabbalus panehmis. Grants eenaidneelus fakahwis pee Gibsones, panehmis Gilwu, atkal uswarrejis pee Springes un tad panehmis Mississippijes galwas pilfatu Jaksону. Tad dewees us Witeburgu. Scho wehrgu-walstu lohti stipru pilfatu gribbejis panemt ar sturmeschanu, bet ne effoht isdewees; biijis ja-eet atpakkal un 5 tuhft. kaxra-wibri tam tur effoht maitati. Pa tam palkawneeks Griersons ar 900 jahtneekem un 6 maseem leeleem-gabbaleem eelausees wehrgu-walstu widdū (pee Mississippijes), tur nekahdu leelu spehku ne usgabjis, un frustam schlehsam ffreedams 16 deenās 160 juhdes jahdams gan fakahwis eenaidneelus, gan pilfatus panehmis un islaupijis, gan nopohstijis magashnes, pabrihkus, dselles zellus un tiltus, gan leelu pulku dahrgu prezzu fadedsinajis, gan leelu pulku eenaidneeku faheris un aishweddis prohjam, gan atpestijis nehgeru wehrgus un tā tad wissu to semmi breefmigi isbeedinajis, dauds milljonu rubl. stahdes padarijis, un pirms leels kaxra-spehks atnahjis winnu guhsiht, laimigi atkal pahrnahjis pee seemelneekem. Tā tad dabbujis sinnaht, ka wehrgu-walstu spehks eimoht us beigahm. Lai Deews dohd meera prahtu.

Mejikā Sprantscheem wehl jo ffikti eet, kaut gan fawu labbaku Generalu un wisslabbikus saldatus turpu Napoleons nosuhtijis un stahstijis, ka Mejikas Presidentam Juarezam wissi effoht prettineeki, winna saldati effoht tik tahdi falassiti deedelneeki, kas behgshoht, tā tā Sprantschi rahdischotees. Bet nu redsi, buhs gadda laiks, ka Sprantscheem warren turrahs prettim, un Pueblas pilfatu wehl ne warrejuschchi panemt, kaut ar wissu spehku to aplehgere un bombardere. Sprantschi taggad gan effoht atkal kahdas pilfata eelas ar sturmeschanu un niknu kaufchanohs panehmuschchi; bet raksta, ka no schi pilfata effoht atfahpufchees un gribboht gaidiht, kamehr wehl palihga dabbuschocht. Napoleons atkal turpu nosuhtijis 3 regimentes kahjineeku un batalonu gehgeru.

Enlantei iszehlees eenaids ar Brasiliās Keiseru, kahdu nedarbu labbad, ko kahdi Enlantes kuggineeki tur darrijuschchi un par ko Brasileeschchi un tad atkal Enlenteri atreebuschchees. Brasiliās laudis skubbina fawu Keiseru, lai to ne zeeschoht — un tā tad Keisers fawu woetneeku ataignajis no Londones un taisahs us kaxru prett Enlanti! — Zittās Amerikas brihw-walstis arri nemeers un dumpis!!

Afiā, Rokinkinā, Sprantschi effoht meeru faderrejuschchi. — Rihnā ar dumpineekem wehl kausahs. — Japana taisahs prett Ciropescheem un tur warribuht

buhš karsch prett Enlendereem un Sprantscheem. — Awganistanas stipru pilfatu Eratu Dost Maimeeds wehl ne effoht panehmuschchi.

Pohlu labbad waldineeki wehl darbojahs ar raksteem, bet naw sinnaas, kas ihsti buhs. Awises raksta, ka Gistreikeris weenā prahtā ar Napoleonu un Enlanti muhsu Keiseram atkal grahamatas laidischocht un wissi 3 rakstischocht: lai Pohleem nowehloht fawu landagu un paschu waldischanu, lai teem teesās nowehloht Pohlu wallodu, lai skohlas un tizzibu atswabbinajoht, lai wisseem dumpineekem peedohdoht un pameeru ar teem faderroht. Behterburgas Kreewu Awises raksta tā: Dee neeki; jo woi kahda waldischana laupitajeem un flepkaweem drihsttoht peedoht un wehleht breefmigus grehkus darriht? Dumpineekem Keisers jau effoht peedewis, bet schee scho leelu schelastibu ne effoht peenehmuschchi un wehl jo nikui dumpojotees. Ar kuxru lai tad pameeru faderroht? Woi ar teem dumpineeku barreem, kas blandahs pameescheem? Jo waldischana nekahda naw sinnama! Prassa lai dohdocht paschu waldischanu! Wissās teesās un waldischanas ammatōs un leelā jaunā Walsts Senatā Keisers riktigus Pohlus ween effoht zehlis un Pohlu wallodu wissās darrischandās, teesās jau nowehlejis — Pohlu skohlas effoht atwehlejis un Rattolu tizzibai leelakas brihweslibas nowehlejis nekā wissahm zittahm tizzibahm un nekā Ewangeliuma tizzigeem un wairak brihweslibas Rattokeem dewis nekā Gistreikeris dewis fawā walsti Kreewu un Ewangeliuma tizzigeem. Prassoht, kas jau effoht dohts jeb ko nebuht ne warroht darriht. Warribuht ne sinnoht, ka wissa Kreewusemme no sids turrotees pee fawā Keisera un patti peesohlijuse doht ar proeku Keiseram un tehwusemmei fawu mantu un affinis, ja buhschoht waijadsijs. —

Pohlōs un Weischōs nekahdas leelas leetas naw notikluschas un tā rahdahs, ka dumpineeki tik dauds wairs ne spehj, kaut fleppena kumitete wehl jo nikui un neschehligi wissus peespeesch pee dumpja un breefmigus warras darbus fleppen darra pee teem, kas ne gribb klausiht. Ja no zittahm semmehm teem palihgā ne nahks, tad tohs nobeigs gan; jo atnahl Kreewem leelaks spehks un taggad stipraki tur walda un fohda un teesa ar nahwi dumpineeku waddonus.

Rublines gubernementi Zigoranskis trescho reisi no Gistreikeru rohbeschahm ar 1300 dumpineekem bij atnahjis un faweenosees ar Leswela un Zerwinskā dumpineekem; bet palkawneeks Zetkinskis un tad palkawneeks Schelkinskis tohs atkal fakahwuschchi, islajinajuschchi un aisdinnuschchi pahr rohbeschahm. — **Plotas** gubern. Grahws Tolls un pehzal palkawneeks Emanuels atkal dumpineekus fakahwuschchi; it pee Dstrolentas

dumpinecki fakauti. — No 727 Warschawas studentem 406 ar laiku aigahjuschi pee dumpineckeem, bet 102 no teem jau nokauti lauschanas! — Bohli sawa starpa fanihktoht; jo lelee muischneeki un preesteri, (kas sauzahs „melnee“) essoht prett fleppenu kumiteti („farkaneem“) un gribboht dabbuht waldischanu. Arri Mjeroslawskis darbojahs palikt par waldineeku, bet to neweens ne gribboht. Atkal zitti irr, kas Lange-wizu gribboht dabbuht. Ta jau eet fur dumpis, un tapat muhscham Bohli naw bijuschi weena prahta. Ra gan eetu, ja tohs palaištu sawa walla?

Pee **Slawutas** Kreewi nikni kahwuschees ar Ziekowska un Ruzika dumpineckeem. Scho pilfatu dumpinecki bij panemuschchi un par dauds drohschi te palikuschchi. Atnahza Kreewi, 750 strehneeki ar 2 tuhlfstoscheem semneckeem un leeleem-gabbaleem un tohs ta fakahwuschchi, ka 300 palikka us platscha, Ziekowskis noschauts un Ruzikis tikkai ar 270 dumpineckeem aischehdis pahr rohbeschahm. Gistreikeri tur sakehruschchi 237 dumpineekus, 179 sirgus un 11 rattus. — 22tra Maiji 2 tuhlfst. 800 dumpineekus fakahwuschchi pee Ostrolentas un pehzak Generals Tolls tohs wehl uswarrejia. —

Warschawa. Generals Meller-Sakomelskis 19ta Maiji Kononowiza dumpineekus fakahwis un pehzak palkawneeks Ernrohts tohs isskaisinajis, winna adjutantun Grahwu Komarniku nokahwis, 30 sakehris, 43 sirgus, leelu pulku cerohtschu un zittas leetas dabujis. Karra-teesa fakertus waddonus Sadowski un Lubenski likuse noschaut. — Palkawneeki Bremsens pee Grokawas un Agemeisters pee Grodines 3 dumpineeku barrus isskaisinajuschchi, 2 waddonus dikti saschahwuschchi un 200 sakehruschchi.

No **Schantem** palkawneeks Narbutz ar Keisera strehneckeem, 1 Narwas rohtu un $\frac{1}{2}$ rohtu jahtneeku 25ta Maiji Zitowianes meschds 1300 dumpineekus fakahwis; 50 nokauti, leels pulks saschauts, 4 fakerti; 2 Kreewi nokauti, 1 kapteine un 7 saldati eewainoti. 27ta Maiji tohs atkal panahkuschchi, — fanemuschchi 5, nokahwuschchi 20 dumpineekus un dabbujuschchi sirgus un wiffas karra-leetas. Kreewi 3 deenas 120 westes bij gahjuschi un tad nokuffuschcem 2 deenas bij jakaujahs. —

Wahzsemmes zeema kahda seewa ne jenn mirrusi, kas 123 gaddus wezza wehl til mundra bijusi, ka wehl maj deenas preeksch mirschanas juhds semmes kahjahm nostagajusi.

Wahzsemme. Wezzas dantschu ceraschas! Wezzds pilfata ruffds atradduschchi, ka Goaras pilfata pee Reinpupes preeksch pahri simts gaddeem ikkatru gaddu 20 lihds 30 dahlderi cenahkuschchi par „jumprawu uhtrupu.“ Tas ta bijis: 3l leeldeenas ohtra fwehtku deena wiffas

pilfata mamselles us rahtuhfi sa-aignajuschchi un tur wairakfohlitajeem us danzi isihrejuschchi. Wairakfohlitajeem ta brihwestiba tikkusi ar sawu mamselli gads kahrtu ballis tikkai ar to ween danzi schuhpatees. Gan warr praht, ka daikafahm meitschahm wairak fohlitaji raddahs un maffu leelaku fadsinna, un ne retti gaddijahs, ka meitschina, ar ko tas gads kahrtu danzi pafwehtkds dewahs, winnam par seewu palikka. Daschai seltenitei ir muhsu deenas tahda uhtrupu patiltu gan dohtees; ne sinnu woi wiffahm. Zitti laiki, zittas ceraschas!!

Sakshds Wahzsemme, swinneja nesenn kalpone kahda sawadu fwehtku deenu, prohti winnas lungi tai par gohdu, ka ta 50 gaddus ustizzigi deenesta kalpojusi, schohs fwehtkus sataisijuschchi. — Schi kalpone (meita) 27 gaddus pee weena un ta pascha lunga bijusi deenesta. — Kaut arri pee mums atrastohs tahdi kalpi un kalpones, kas til ilgi pee weeneem kungeem jeb faimneckeem kalpojuschchi! Duhtu ir mums par to ko preezatees! —

G. F. S.

Suëzes kanals.

Par schi kanala rakshanu jau reisu reisahm Awisës stahstihst. Bet dohmaju, ka dauds lassitajeem wehl ne buhs skaidri sinnam, kapchz scho kanali roht un pee schi til dauds naudas un puhlina tehre. Schè nu gribbu par scho leetu druszin skaidrakas sinnas doht. Bet wisepirms lai Awischu lassitajz panemm Kanaanas semmes lantkahrti rohta un lai luhko, fur Egiptes semme ar Niles uppi atrohnahs, tur arri — druszin par labbu rohtu — scho kanali roht no Sarkanas juhraz lihds Widdus juhrai. No schi semmes schauruma irr prett seemeckeem Widdus juhra un prett deenas widdeem atkal Sarkana juhra. No schihs juhraz leels lihkmus steepjahs eeksch semmes, ko par Suëzes juhraz lihkmumu sauz. No Suëzes juhraz lihkluma lihds Widdus juhrai irr par saufu semmi kahdas 6 juhdses. Pascha juhraz lihkluma galla atrohnahs pilfats, ko par Suëzes pilfatu sauz. Taggad naw schis wiffai leels un irr tahds panihjis. Bet winnds wezzds laikds, kad juhraz zelsch no Siropas us Nih-Indiu wehl ne bij pasihstams, tad schi pilfata baggati un andele bij jo leela. No Afiäs ar kameckeem prezzes schè atwedda un no Siropas us turren pehz tahm suhtija.

Bet kuggineckeem, kas no Siropas us Nih-Indiu, Persiu, Aihnu, Japanu jeb zittahm Afiäs semmehm un fallahm pehz prezzehm brauz, teem leels rinkis ap Awriku jabrauz, kamehr us Afiu noteek. Dauds nedelahm un mehnescheem us juhraz jakawejahs, kamehr us turren noteek jeb atkal mahjäs pahrbrauz. Kuggi-

neekem buhtu us pussi ihfaks zelsch, ja no Giropas par Widdus juhru un Sarkano juhru lihds Indiu warretu braukt. Bet kà lai tur noteek? Suezes semmes schaurums schè irr preekschà un par fausu semmi ar fuggem tak ne warr braukt. Prezses no fuggem islahdeht un par semmes zellu lihds ohtrai juhrai aifwest maksa dauds naudas un aifkawe aplam leelu laiku.

Tadeht jau wezzu wezzee Giptes fehnini — tee Bahroni — gribbeja zaur scho semmes gabbalu schaurakà weeta no weenas juhras lihds ohtrai leelu grahwi jeb kanali israkt, par kurreu ar fuggem warretu braukt. Schee eegahdaja labbus ammatneekus, tuhstoscheem strahdneekus un nodohmatu darbu gan sahka — bet to ne warreja pabeigt. Schinni apgabbalà irr leeli smilts tuffneschi, fur tablu jo tablu naw nekàs wairak ka tiffkai smilts. Kà nu pee mums seemas laikà daschu reij wehjsch fazeldamees sneegu dsenn un saputtina par leelu leeleem kuppeneem, aifputtina zellus un gatwes, peedsenn grahwjus un leijas ar sneegu pilnas, tà tur noteek wehtras laikà ar smilti. Wehjsch to fadsenn par leelu leelahm kohpahn un tà nu arri peeputtinaja to kanali, fo sahka raft. Bij no schi eesahkta darba ja-atstahjabs un simteem gaddu aifgahja un neweens scho darbu no jauna ne prohweja. Rabds Syprantschu augstas kahrtas fungs, Ferdinand's Lessep's wahrda, 7 gaddus Gipte par Syprantschu keisera weetneeku buhdams, par scho laiku ar scho semmi un winnas buhschanu jo labbi eepasinnabs. Schim fungen prahtà nahja arri par scho leetu jo wairak pahdohmabt. Lai nu to wehl labbati warretu idarriht, tad winsch atstahja sawu ammatu un ar to ween darbajabs, ka gan buhtu eespehjamè scho grahwi raft, bet arri to isfargabt, ka wehjsch to atkal ar smiltim pilnu ne peedsenn. Zubrmalneeki, kas pee mums Kursemme ap Wentepilli dsibwo, sinu par smilichu putte neem dauds fo pastahliht. Kad neemeta jeb wakkara wehjsch pubsch, tad swei neeku mahjas, dabru, lauki, plawas un gannibas ar smiltim kà behtin apbehtas. Wezzos laikòs bij garr jubrmalli tur meschi, bet taggad gan no juhras isfalloti, gan laikam atri noziristi wairs smiltis ne aifstura. Sweijneeki jubdschm tablu schohgus taifjujschi, weetahn arri kabrlus un wihtolus stahdijuschi, lai smiltis winneem tahdu pohstu wairs ne darritu. Davat arri Lessepam garr kanali abbejas pussès jarauga smilts femme ar leelu publinu par ziffo augligu padarriht, lai tur lohki, krumi un wiffabi zitti stahdi dehsiti, labbi augru; tad schee arri ne kantu smiltis kanali eedsiht. Lessepam darbu sahloht bij deesgan leelas gruhtibas. Kur palihdsibu zerreja, tur to nemas ne dabruja. Galenderi bij winnam wifspirnee prettineeki. Jo tee gan labbi sinu, ka, ja Lessepam laimetohs tahdu kanali israkt,

tad winneem leela pelna ar Indias fuggoschanu buhtu pagallam. Bet Syprantschu waldischana un Giptes nelaike wihze-fehninsch, Said Bascha, nahja Lessepam palihgà. Ar leelu publinu winsch sagahdaja beedribu, kas preeksch tam dohd to waijadsihu naudu. Webruara mehnesi 1859tã gadda eesahka kanali raft un tas jau maksa 70 millj. prankus, tas irr muhsu naudà 17½ millj. sudr. rubl. Nehkina, ka wehl 2 reij til dauds naudas makfajchoht, kamehr darbs pawiffam gattaws nehlschoht.

Baidijabs, ka taggadejs jaunais Giptes fehninsch ne buhschoht wehleht kanali raft, bet taggad wehl eet labbi. 20 tuhst. Gipteeschi pee kanala ralschanas strahda. Kattris strahdneeks, kas tur pee darba atnahk, dabru sawu mehru preeksch isratschanas, ar fo par mehnesi warr gattaws rapt. Ar sawu maso pelnu warr tad atkal us mahjahm eet. Beedriba zerre schinni gadda kanala ralschanu pabeigt. Bet bes tam wehl aplam dauds darba. Taggad wifewairak tahdu grahwi roht, par kurreu derrigs uhdens us Suezes pilfatu warrehs skreet. Schis grahwis irr 25 pehdas plats un 5 pehdas dsilich. Inscheneeri dohma nahkoschà waffara lihds Suezes pilfatam notift. Sinnams, pilfatneeki us to lohki preezajabs, jo teem lihds schim aplam slihts uhdens bijis.

Woi kanala isratschana darbu un publinu atmahs, woi naudas dewejeem par to baggata pelna rohka nahke, to taggad itt skaidri ne warr pateikt. Tee naudas deweje gan zerre us leelu pelnu, eenahfschoht leela tulle no fuggem, kas zauri braukschoht, abbejas pussès kanalin buhschoht augligi semmes gabballi, fur warreschoht laudis uswestes dsihwoht. Atkal zitti sahka: Iibri blehnas ar wiffu kanala ralschanu. Kà jau wezzos laikòs kanalis ar smiltim tappis peeputtinabts, tàvat arri taggad notifschohht. Lai beedriba deesinn kà publjehs smilti par augligu semmi padarriht, to winna ne eespehs; jo tas aplam dauds naudas makfahs.

• Latweeschu un Zggannu uswarreschana.

Kad Libbeeschi no Wahzeescheem bij uswarreti un winnu semme idallita, tad arri Latweescheem tas laiks bij atnahjis, fur teem waijadseja iswehletees, kam winni grihb peekrist, woi Kreeweem woi Wahzeescheem. Baschi newarredami isfchirt, tee behrnischkigà pafemmiba saweem deeweem padohmu prassija, kahdu tizzibu winneem buhschoht peenemt. Baltais sirgè teiza, lai Kattolu tizzibu peenemmohht. Til fo Latweeschu scho sinu us Mihgu bij laiduschi, iswehleja diwus preesterus, Albrandi un Indriki to Latweeti,

Latweescheem kristigu tizzibu fluddinaht. Scho darbu pilnâ meera isdarrija, un jau 1208 gaddâ bij dauds basnizas Widsemme usubuwetas un Indrikis bij tas leelafais preesteris. Arri Widsemmi biskapam un brunneneekem idallija un pahwests Innozenz III. scho dallischanas-grahmatu par Widsemmi 20tâ Oktoberi 1202 gaddâ apstiprinaja.

Taggad Alberts jau til spehzigis bij palizzis, ka eedrohschinajahs us wissahm pusschm karroht. Winnupus Daugawas Sengalleeschu semme kristiti dabuja leelaku spehku, jo tee uswareja un isposhtija wezzu Sehlu pilli, un winnas weeta usubuweja jaunu pilli un basnizu, ko par Sehlpilli nosauza un no schahs weetas missionari tizzibas sehllu tablak iskaiffja. Danni paschâ laika Wahzeeschu arridsan ar Kohknesses un Krihzburgas waldineeku karroja. Tas pirmais, Weschtscheke wahrda, bij ilgu laitu ar sawu nahburgu Bannerowu eenaidâ dschwojis un ar wiltigu draudhibu biskapu bij gribbejis nokaut. Kad tas tiffle sinnamâ, winsch bihajahs no Wahzeescheem, fadedsinaja patâ sawu pilli un ar sawu pamihliu un to labbaku mantu aischega us Kreuwsemmi. Bet biskaps, no Wahsemmes atpakkat nahzis, lifka pehzat nodegguschas un isposhtitas pils weeta, kurren ischuhffas un kirattas mahjoja, leelu un stipru pilli usubuweht un apdahwinaja ar scho to brunnineeku Rudolpu von Jeriku, kas libst ar winnu no Wahsemmes bij atnahzis. — Krihzburgas waldineeks, kas arri bij uswarrehts, sawu pilli no biskapa 1210 gaddâ atkal atdabbuja.

Kad Widsemme bij uswarreta, tad Wahzeeschu arri Jggauus melleja par appakschneekem padarriht. — Tas notiffa tâ. Latweeschi, kas preefsch Wahsemneeku atna schanas dauds netaisnibas no Lihbeeschem un Jggauueem bij iszeetuschu, us Wahzeeschu peerunnaschanas labprahb atreebabs; tee eelausahs Jggauu apgabala Sakkala un nabbaga Jggauus neschehligi kâ lohpus noslatteja. No sawa libst nemta laupijuma tee dahwanas atnessa Zehsu biskapam Bertoldam, tam preesteram eefsch Beverina un biskapa brunnu-nessjam. Echee wibri par tahdu uswarreschanu lohti preezajahs. Ruffins, tas stiprakais no wisseem Latweeschu wihreem, par tahdu laupischanas darbu tâ teiza: „Manni dehli saweem dehleem un dehla dehleem stahstihis, kahdus darbus es pee Jggauueem esmu darrijis.“ Kad Latweeschi no saweem laupischanas darbeem ne mittejahs, tad Wahzeeschu to wairs ne warreja panest un tadeht meeru derreja, libst famehr Alberts, kas us Wahsemmi aischreisojis, no turrenes buhschoht pahrnahzis. Bet til ko meera derribas kais bij pagahjis, tad Bertolds no Zehsim usfauza Ruffinu un winna Latweeschus us jaunu laupischanas darbu prett Jggauueem. Gan Alberts sawa

un Lihbeeschu un Latweeschu wahrda meeru noderreja, bet Bertolds un Ruffins par tahdu meera derribu neko ne behdaja un sawu laupischanas darbu jo prohjam strahdaja. Tâ tiffa sche ta semme preefsch kristigas tizzibas sehklas fataaisita. R. U.

Pateefigs notiffums.

Kahds Unguru sirgu andelmannis reisoja no Wihnes sirgu tirus us mahjabm. Tresschaja deenâ winsch eegahja no uskattas ne wissai sliktâ kohrteli par nakti pahrgulleht, kas ne tablu no masa schadscha bija. Sawu sirgu eedewa mahjas puifim ohdereht, pats apsehдахs pee krahnes un schahweja sawas drehbes, jo leetainâ laika bija druzzin drehgnas tappuschas. Kad walkarinas bij gattawas, winsch apsehдахs mahjineekem blakkam pee galda, kas wissi isliktahs effoschi gohdigi laudis. Saimneeks sweschineeku jautaja, no kurrenes un us kurreni jahjoht. Schis fazzija, ka bihis Wihne sirgus pahrdohht, un turklaht usleelija sawus sirgus, ka tee par wisseem zitteem pahrahi bijuschu. Pee scheem wahrdeem saimneeks pasleppeni usluhkoja wihru, kas warrbuht winna dehls bija. Sweschineeks to mannija gan, bet neko sliktu ne dohmaja. Bij gaufschi peekuffis un tuhdat pehz walkarinahm lihdsja, lai tam eerakdoht gullas weetu. Saimneeks panekma wehslukturi un nowedda winnu pahri par sehtaswiddu zittâ kahdâ ehrbergi. Eche bij diwi kambari, un dibbins kambari jau bij gulta ustaisita. Andelmannis isgehrbees nolifka wissu sawu selta, sudraba un papihra naudu appaksch pagalwja spilwena un Deewam pateizees par isgahuschas deenas laimigu pawaddischanu, drihs faldi aismigga.

Weenu jeb diwi stundas bij gullejis, kad peepeschi zaur trohksni, kas pee lohga notiffahs, ustruhkabs. Pee walleja lohga pamanna zilweku, kas pa makti gribbeja eekahpt; bij wairat zilweku balsis dsirdamae. Reisneeks lohti nobaidijees ne sinna ko darriht un paleen appaksch gultas. Ne ilgi tad riktigi zilweks eelegg eefschâ un streipulodams un pee seenas atspeesda-meess gultai tuwojahs. Unguris manna, ka eenahzejs lohti peedsehriis, bet bailes winnam tomehr ne mittejahs, jo dohmaja, ka winsch tamdeht peedsehrees, lai warretu flepkawibas darbu duhschigali pastrahdaht. Bet tawu brihnumu! eenahzejs nowilka sawus swahrfus un apgullahs reisneeka gulta, un ne ilgi tad zeeti aismidfis sahja schnahkt un krahkt. Sirgu andelmannis palifka drohschaks un jau patlabban gribbeja no pagultes libst ahra, un eet mahju laudis mohdinahht, lai winnam zittu gultu dohtu. Te winsch isdsird, ka ahra durwis atwehrahs; — diwi zilweki — saimneeks un winna dehls, eenahkt. „Atstahj weh-

lukturi ahrâ,“ fakka tehws uf dehlu. „Ne bihstees neko,“ dehls atbild, „mehs diwi un winsch weens pots; winnam arri zits nekahds cerohzis, kâ tikkai mas nafitis; winsch arri irr zeeti aismidits; klausees kâ winsch schnab;“ — „Darri tikkai, kâ es gribbu,“ fakka ohtris. „Woi tu winnu gribbi usmohdinaht, un lai tad winna brehlschanu kaiminds dsird!“

Reisneeks gulleja kâ safallis appalsch gultas un zil ween warredams aisturreja elposchanu. Pa tahm star-pahm atstahja dehls wehjlukturi ohtrâ kambari un aishwehra durwis, lai gaischums ne spihd eekschâ, un abbi nu gahja uf pikstu galleem pee gultas. Appalsch gultas gulletajs manniya, kâ weens no winneem dunzi appalsch dekla bahsa, un tuhda warreja kunksteschanu dsirdeht, jo israhbijahs, kâ gultâ gulletajam woi nu wehders jeb kallis bij pahrgreests. Nelaimigais sahja gultâ kustetes un ar nahwi lausitees. Pehz tam bij neganta, bet arweenu rettaka krahlschana dsirdama, lihds beidsot wijs palikka ittin kluffu. Taggad fazzija fainneeks: „Nu irr wijs labbi, es winnam rihli pahrgreesu; newm til drihs to naudu, winnai waijaga appalsch pagalwja spilwena buht. Woi atraddi?“ — „Ja,“ — un nu abbi sleplawi trihzedami isskrehja no kambara ahrâ.

Pehz labbu laiku, kad nekâs wairs ne bij dsirdams, lihda reisneeks no pagultes ahrâ, islehja zaur lohgu sehtawiddu un uf maso sahdschu, kas ne bija tablu, aisskrehjis waktneekem wissu issstahsija, kas bija notizzees. Burgmeisters, pee kâ waktneeki winnu aishwedda, panehna saldatus un wehl ar dauds zitteem sahdschas eedschwotajeem apsehda sleplawa mahju. Wissa mahja issklahs ittin rahma, bet kad stallim klacht peegahja, warreja dsirdeht, kâ tur zilweki strahdaja. Kad stalla durwis uslausa, atradda fainneeku ar sawu dehlu jaunu kappu rohloht. Kad sleplawi sirgu andelmanni eeraudhsija, sahja tee gauscham brehlt, aisklahja sawas ozzis ar rohlahm un krittâ pee semmes. Abjus tuhda kasehja. Tikkai pehz labba brihscha, kad grehzineeki dsirdeja reisneeku ar zitteem runnajoht, winni atkehras, kâ winsch bij pateesi zilweks un nekahds kehms. Saimneeks drohschaks buhdams nekâ winna dehls, fazzija: „Wehleet man to sweschineeku aptaustiht.“ Schis kaphahs atpakkat, bet pehdigi kahwahs gan sewi aisskahrt, jo sleplawa bija kaseets. Kad schis winnu bij labbi aptschamdijis, tad fazzija: „Es tatschu ne esmu sleplaws, kas drihlt manni kâ sleplawu apfuhdscht?“ — „To drihs redsesim,“ fazzija sweschineeks un wissus wedda uf ehrbergi. Abbi sleplawi ittin drohschi gahja lihds un ne klahs ittin neko sinnoht.

Nu gahja kambari, un til drihs gultâ gulleddamu lihli pee wehjluktura gaischuma apluhkoja, sleplawi

to drihs pasinna. Dehls greesahs noht un bes famannas nokritta pee semmes; tehws gauschi raudadams krittâ uf nokauto un brehja: „Mans dehls! mans dehls! es esmu tewi nokawis!“ Abbus nu aishwedda uf zeetumu. Kad ohtrâ deenâ to leetu ismekleja, tad atradda, kâ nokautais bij pascha fainneeka jaunakais dehls, kas deewamschehl bij nodewees dserschana. Baklarâ winsch sawejcem nemannoht bij isgahjis un ar zitteem palaidneekem bij apkahrt blandijees pa schenkeem. Peedsehriis buhdams winsch ne drihlssteja nammâ eet, kur zitti mahjeneeki dsihwoja, bet labba eekahya pa lohgu ehrbergi, kâ jau to allasch bij darrijs. Winna draugi bij to lihds ehrbergim pawaddijuschi un palihdsejuschi pa lohgu eekahpt, un tâ winsch reisneeka weetâ no sawa tehwa tappa nokauts. Sinnams, kâ sleplawi dabjuja sawu pelnitu maksu, bet lai mahzamees: 1) naudas eekahroschana irr wissa launa sakne; 2) dserschana gruhsch nelaimê un pohstâ; un 3) sweschumâ ne buhs wisseem wissu isteikt, kas ne derr ifkatram sinnaht. J. K.

Derrigi padohmi.

Kad traks suns zilweku jeb lohpu kohdis, tad mahja, kâ buhs to weetu, kur suns kohdis, zeeti ar rendenu uhdeni ismagahht, kâ affinis labbi dabju istezeht. Kad jau affinis ne gribb tezeht un wahts sahl apschuht, tad buhs ar affu nasi to atkal taifiht wallam, lai affinis atkal sahlte labbi tezeht. Kad vapilnam affinis istezejuschas, tad isklause fauju rupjas sahl eeksch uhdens un masga zeeti kohstu weetu, jeb apberri ar nelescheteem kalkeem, kâ wahts dabbutu puschuht. — Lihds schim mehds fazziht, kâ sunna trakkumu warreja pee tam pasiht, kad suns bihstahs no uhdens, kad nahkoht puttes no muttes un mehle karras no muttes ahrâ, arri asti turroht kahju starpâ. Tâ naw. Sunnus waijaga zeeti wakht. Kad suns paleek nemeerigs, aisskreen no mahjahm un wasajahs, taifahs mahju zilwekus jeb lohpus kohst, ne ehd, nejauki sklattahs, eerihj skaldas salmus, kad balfs pee reeschanas sweschchi skann, kad suns teel raustihts, un paleek wahjahs, buhtu tâ, kâ nonemts, tad wairaf naw rikigs. Tahdi sunni, pee kâ tahdas simes parahdâs, jashauj tuhda noht. G. K.

Affins sehrigu pee lohpeem warroht dsedeht: kad faleijoht kohpâ $\frac{1}{2}$ puddeli tintes un $\frac{1}{2}$ glahsi ettika; daschurisi wairaf ne effoht waijadsig, kâ weenu reis no tahdahm sahlehm doht un lohps jau paleekoht wefels. Kad lohps nefa ne warr darriht, tad ja-

nemm pappes (Wahzsemmes apfes) lappas, tahs eefsch uhdens jawahra un lohnam ja-eleer; arri warr fahli, fo Bittersalz sau, eefsch uhdens iskaufcht un lohnam eelect. H. R.

Zas skaitlis septini un zilwefa dshwiba.

Zaur to skaitli septini mehš zilwefi pazellamees spehka un attrihtam, usaugam un nowezzejamees. Gelfch pirmeem septineem dshwibas gaddeem jaw redsam ohtrus johbus nahlam. Ar dirreis septini gaddeem (14ta gadda) jau atspihd ta wirrischliba. Ar trihs reis septini (21 gaddu) meefas augums jaw irr pilniba, un ar tfeh et r reis septini (28 gadd.) atkal meefas spehks pilnigs rahdahs. Kad pee z reis septini (35) gaddi pagahjuschi, tad gars un meefa stahw wisepilnigaka spehka. Bet al! ar sefch reis septini (42 gaddeem) jaw fahf scheid un tur nepilniba scha jeb ta rahditees, un ar to launu septin reis septini (49 gaddeem) winna jau pilna mehra klagt. Afton reis septini irr 56, un tad falla ifkatriis, winsch mannoht, ka jau wezzaks effoht. Nahf winsch lihds dewin reis septini (63) gaddeem, tad padohdahs tam pawiffam. Pee de f mit reis septini (70 gaddi) retti gaddahs tahds, kas buhtu wairak ne ka ta ehna no 3fcha un 4ta septini.

G. R.—g.

Wisjaunnafas sinnaš.

Zelgawa taggad fabrauluschy wiffi Kurfemmes muischneeki, kas irr grunts kungi us leela landaga farunnatees un spreest par semmes buhschanu. 4ta Juhni leela Wahzu basniza zeen. General-Superdents basnizu un landagu spreddiki noturrejis, muischneeki iswehlejuschees par landaga Marschallu Oberrachtu von der Brügggen un tad sawu darbu fahluschi. Lai Deews to fwehti.

Kurfemmes gubernements Awises issluddina, ka 12ta un 14ta Juhni Wahlumuischa ne taps pahrdohtha, bet tillai pahrdohs: Nisputtes Klobstermuischu, Miltinmuischu un Mlowiksmuischu un wehl klagt: Wridriklustes fudmallas, tafseeretis 9190 rubl. f.; Maisa krohgu, tafseeretu 576 rubl. f. un Sohdu (Sefawas) basnizas krohgu, tafseeretu 5633 rubl. Pee schihm weetahm arri peederr semme.

Wihne. Spranzis, Galenderis un Gistreikeris wehl naw sawas grahmatas us Behterburgu laiduschy, bet weena prahta Pohlu labbad jau effoht sagahjuschi. Ne prassichohht wis, lai pameeru derr.

Mejika. Stahsta, ka Mejikas Generalis Ortegus ar Bueblas pilfatu Sprantscheem effoht padewees.

Wilna. 3 rohthes kahjneeku ar 4 leeleem-gabba-leem 20ta Maiji Milawidskas meschds fakahwuschy leelus dumpineeku barrus, leelu pulku nolahwuschy, fahschahwuschy un aisdinnuschy us Pinski. Kreeweem 10 noschauti, 30 fahschauti. S—j.

Sluddinafchanaš.

Zauna Analinu pehrwe,

ka arri farkana, rosa, lilla un lilla pehrwe, irr dabbutania par wislehtaku tirgu us tirgus platscha blafkam Behra nammam pee G. Höpfer. 1

Wisstabbaku sorti „Super-Phosphat“ preefsch laufu apshudoshanu eefsch maifeem no kahdeem 10 pohdeem dabbutu un pahrdohdu maifu par 5 rubl. 1

G. W. Tode, Leepaja.

Zigaru ispahrdohschana.

H. S. Hannemanna zigaru-pabrikis Ribga, masa falleja-eela Nr. 25., kas ar Juhni mehnesi f. g. beigs strahdaht, ispahrdohd wiffas sortes zigaru, no tahs paschas buhschanas, ka lihds schim, par dandf lehtaku mafu. 1

Sabbi dihgdamas Wahzsemmes un muhsu semmes farkanas ahbolinu-fekklas, tihmotija-fekklas, krohna linnu-fekklas un salkas firnu-fekklas pahrdohd 1

Karl Chr. Schmidt,
Ribga, rahs-kunga Schaara namma pee
jublu-wahrteem (Schwimmforte).

Kad no Salkasmuischas pagasta-teesas par to mantibu ta faimneeka Klotha Empeta, Zanna Empeta kon-

furse spreesta, — tohp tas no tahs paschas sinnaš darrihts un zaur scho sluddinafchanu Zanna Empeta parraduprassitaji usajinati, diwu mehneschu laila no appalsch rakstikas deenas, bet wiswehlaki lihds 13to Juhni f. g. ka to weenigu isslehg fchanaš terminu, — ar sawahm prassichanahm, woi paschi jeb zaur weetneecem, fur tahdi peenemmami, scheid peemeldeetes; jo wehlal ne-weens ne taps klauschts. 1

Salkasmuischas pag. teesä, 13ta Aprisi 1863.

(Nr. 108.) Teefas peefchedetajs Zahne Walter.

(S. W.) Teefas ftrihweris D. J. Grün.

Ahsternmuischa (Poitern), Ummurgas basnizas-draudse irr pahrdohdamas pehrnajas fehklas-aufas, kas labbi aug, par to lehtu zennu no 1 rubl. 10 kapeikas par puhru. — 1

G. A. Puls, Limbaschu pilfata kaupmannis, pehel luppataš un mafsa pehz winnu labbasas jeb flistakas buhschanas no 20 lihds 60 kap. par pohdu. 1

Pee kaupmanna **Neuhof Dohbelé** warr dabbut pikt par lehtaku tirgu to ihstu Analinu-pehrwi, ar fo sildi, willu, spalwas un wiffu eefsch pahri miuntu itt pastahwigi farkani, rosa un lilla warr pehrweht. 1

Skobloti jaunēki un lauteem, kas gribb **selta-kalleja ammatā** mahzitees, warr weetu dabbuht pee 2

Egginka,

Zelgawā, leelaja eelā.

No **Beenawas** Krohna pagasta-teesas tohy fluddi-
nāhts, ka schein tannā **17tā un 20tā Juhni 1863,**
ka pirmā un beidzamā terminā, ta jaunā-taischana
weenas us 702 rubuleem 29½ kap. fudr. nospreestas no
atmina mubrejamas magasihnes-flechts, ta Pehter-
muischas (Peter-Weiß und Berpenhof) pagasta, us masal-
soblischanu tiks lista. — Tee, kas us scho bubwi sobliht
gribbetu, tohy aizinati, tais angsham peeminetās de-
nās schein peemeldetees. — Ta risse (ehlas bilde) un tas
anschlage (preeschraffts, tā ta ehla jataifa) irr fatrā
deenā — bes ween swehidenās un swehtōs, schein re-
dsami. 2

Dschubstē, tai 22. Maiji 1863.

(Nr. 543.)

Preeschfchd. G. Lauenstein.
Teef.-sribw. Ber g.

Ne angstalas waldischanas wehleschanu taps no tabn
scheitan peederrigabm magasihuabm par wiffam 1502
mehri rudsu, 1416 mehri meejschu un 1679 mehri
aifschu pee **Nurumuischas** Krohna pagasta-teesas us wal-
rakfoblischanu uhtropē pahrdohiti. Wiffas schihs labbi-
bas naw maitatas un irr ehperas. Tas torgs taps
15tā un tas peretorgs 17tā Juhni f. g. teefas laikā
noturrehts. Tāhs preeschrafftsitas punktis, us labdu
wihfi ta isdohschana noteef, warr — bes ween sweht-
deenās — is deenas schē dabbuht lassihit. Tee kas gribb
pirkt, tohy mihli aizinati. 2

Nurumuischas Krohna pagasta-teesā, 24tā Maiji 1853.

(Nr. 603.)

(S. W.)

Teefschdetais R. Leepeter.
Teefas-sribweris Ber g.

Ustizzigs **waggare**, kam labbas attestates, weetu
mekle. Klachtalas sinas Zelgawā Awischu namā lee-
laja eelā dabbujamas. 2

Alsputtē pee fohymanna lunga **G. W.**
Burbe irr wiffadas **Latweeschu lassamas**, skohlas-
un **stahstu-grahmatas** dabbujamas, un tohy schē wif-
seem Latweeschu grahmatu mihlotajeem sinams darrihts. 3

Ta patihlama labba **sahbaku-smehre**, kas uhd eni
ne laisch zaur, irr taggad dabbujama: Rihgā, Pehter-
burgas preeschpilschē, leelā Alefandera-eelā Nr. 112.,
vretti leelam pumpam, un paschā pilschē: Kungu-eelā
Nr. 14. 3

Pee mannim Rihgā stahw gattawas un ifkatrā deenā
irr apluhfjomas itt wiffas pilnigas un wiffadas mufte-
ru-sortes

enlischu un schē taisitu

lauku-fohpschanas maschihnu

un

lauku-fohpschanas rihku

un ka schihs maschihnes un schē rihki pee lauku-fohpscha-
nas fohfi derrigi un leesu labbinu dohd, to israhda wif-
fas tāhs attestates, to par to farakstijnschi tahdi saprattigi
un gudri lauku-fohpeji, kas muhsu tehwasemmē schahs
maschihnes un schohs rihkus irr pirluschī, bruhfejnschi un

par labbu atradduschī. Es veenemmu arri un uštāifu,
kad pee mannim tahdas jaunās maschihnes apstelle jeb
gribb list fataifihit, kas famaitatas; arri zittas pee man-
nim jan gattawas dabbujamas.

Ifkatrā deenā pee mannim gattawas warr dabbuht:
rittenu (frittulu) lohla-gabbalus un ritterus (frittulus)
preesch linnu-mihstelu maschinehm, arllu gabbalus, buk-
fes un legherus, rattu (wahgu) affes, laktas, lutni (Lehli),
kas mallu kaupā, dselschu krahns, no teefas eswehrtus
swarus, krahns durwis, kas nelahdu lupti ne laisch zauri,
pannas, ferru-rittenus, durwu un pulsteku swarus zc. 4

B. van Dyk,

Rihgā, Sinder-eelā, Seeta namā.

Jauņas grabmatas.

Kupat Wahzemē drukkata un Zelgawā pee J.
Kochlijs (F. Lukas) un pee wiffem grahmatu-
pahrdewejeem par 2 rubuleem, smukli eeseeta par
2 rubl. 25 kap. dabbujama:

Lettische Grammatik

von A. Bielenstein.

(Latweeschu wallodas-liffumu grahmatas,
ko Jaun-Auzes mahzitajs A. Bielenstein farakstijis.)

Wiffas Latweeschu wallodas-liffumu grahmatas
(Grammatikas), (bes ween Rosenbergera) fenn jaw is-
pirktas, tā ka wairs naw dabbujamas tahdas grahma-
tas teem, kas Latweeschu wallodu gruntigi gribb
ceemahzitees. Wiffi Latweeschu wallodas draugi tadeht
scho jaunu Grammatiku ar preeku usnems; jo te Jaun-
Auzes mahzitajs ir wiffu to pa kahrtam salizzis, kas
ir schinnis muhsu laikōs israhdijees par Latw. wallo-
das ihstu liffumu.

Schinni grahmatā ihfaki irr isstahstihis, ko Jaun-
Auzes zeen. mahzitajs farakstijis sawā itt leelā grah-
matā par Latweeschu wallodu, ko Pehterburgas Aka-
demia gruntigi pahrmeklejuje un atradduse par tik labbu
un teizamū, ka spreeduse Demidowa gohda-makfu
Jaun-Auzes mahzitajam par scho labbu grahmatu doht.

Frdr. Lukas grahmatu bohde
(Zwan Kochlijs) Zelgawā.

Schinni gaddā pee Häckera Rihgā drukkata un dabbu-
jama par 10 kap. fudr.

„Apsweizinaschanas un lihgsmoschanas
„preeta-balsis is Widsemmes, tai 8tā Juhli 1862.,
„no A. Wihtolin un J. Peterson.“

Pee J. W. Steffenhagen un dehla Zelgawā nu-
pat tappā gattawas un dabbujamas schihs grahmatas:
Tee tahli pakalni. Rihdsiba no J. F. Fuchs,
Salwes draudjes mahzitaja. 70 puslapp. Matfa
eeseeta 15 kap.

Daschadu dseesminu krahjums, farakstihis
no J. Ruggen. Dhtrais krahjums. 54 puslappas.
Matfa eeseeta 10 kap.

Eatweeschu Awischu peesliffums.

No. 23.

14tâ November.

1863.

Rahditajs: Deenischka maife. — Muhsu miß. swehtki. —
Par peeminnu! — Kam taisniba? — Luttera mah-
zibas. 19. — Drusjinäs. —

Deenischka maife.

24. Now., mirruschu peeminneschanäs deenâ:
Luhf. 24, 5—9. — W. 572. K. 476.

Jesus irr no nahwes-meega uszelts,
Almins arr no manna kappä nowelts.

25. Now., pirmd.: 1. Mohf. 3, 19. — W. 578.
K. 488.

No semmes dshwosi,
Par semmi paliksi.

26. Now., ohted.: Ijab. 19, 25. — W. 65. K. 386.

Mans Pestitajs par manneem pihschleem pastahwehs,
Tohs pasargahf lihds gallam mihi nekawehs.

27. Now., treschd.: Ijab. 19, 26. — W. 588. K. 509.

Kad preezigs kappä-truhdus atstahschu,
Tad skaidrahm azzihm Deewu redseschu.

28. Now., zetturd.: Zahn. 17, 24. — W. 69. K. 75.

Kas Jesum kalpi tizzibâ,
Tee nahks ir Jesus gohdibâ.

29. Now., peektd.: 1. Kor. 15, 36. — W. 90. K. 691.

Woi gribbi dshwoht? —
Tad mirt tew japroht.

30. Now., festd.: Zahn. parahd. 22, 20. — W. 478.
K. 391.

Mans Jesus ko tu lawejees? —
Rahz drihs, kâ effi fohlijees! —

Ar Deewu, zekka beedri mihtee! Nemmat par labbu
to deenischku maifi, ko nobeigtâ basnizäs-gaddâ Jums
esmu dallijis. — Zil spehju, — til dewu. — Ja
zitteem manna maife pah-rupja bijuse, — — man
sohti schehl; bet pats pee rupjäs maifes esmu audsis.
Lai jaunâ basnizäs-gaddâ Deews Jums peeschkurr
maifi, jo labbu un jo patihkamu! Masu zekka gabbalu
sehè wirs semmes lohpa effam staigajuschu; — lai tas
muhschigais maifes dewejs mums wisseem palihds tur
debbesis, ta Deewa Jehra kashäs muhschigi lohpa pee
galda sehdeht! — Ar Deewu. —

Gedderts Wihruws.

Muhsu missiones-swehtki 3. un 4. Sept. Subbates un Affaras basnizäs.

Kâ jan muhsu awisës Nr. 35. to sinnu bijam de-
wuschu, ka wirsü peeminnetäs deenäs sawus schigadda
missiones-swehtkus swehtigt gribbejam, tã ar Deewa
palihgu arri notikka, un taggad steidsamees par sa-
weem swehtkeem stahstihf wisseem, kas newarrejuschi
us teem fapulzetees lihds ar mums. Bija teescham
ihsteni no ta Kunga swehtitas deeninas, kurras gan
wissi, kas tahs redsejuschi, ar preeku peeminnehs.
Wissus Schlpilles aprinka mahzitajus ar sawahm
draudsehm un wehl zittus tahtakus draugus no Wid-
semmes bijam us scheem muhsu swehtkeem aizinajuschu
un luhguschu, un pahf wisseem Brochnow mahzitaju
no Berlimes, kas fennal par missionaru irr bijis
Preesch-Indijâ pee augsteem Imalaja-kalneem. Schis
wihrs mums zaur saweem draugeem Wahzsemme bij

stipri apfoblijis, ka 29tā August no turrenēs gribboht ar eisenbahni pee mums atbraukt. Tā gan drohschi zerrejā, ka nahšchoht. Bet kad nu 2trā September walkarā zits pehz zitta no muhsu mahzitajeem pee mums atbrauzā un wissupehz arri tee sirgi, ko winnam bijam prettim suhtijuschī lihds Zargrades stanziju, tukščā atnahzā, tad mehs zitti mahzitaji gan no pirma galla galwu nofahram, nesinnadami, ko nu darriht. Tomehr tas Kungs muhs atkal celihgsmoja ar sawu Garru, ka ar winna scheligu palihgu apnehmamees sawus swehtklus swehtiht arri bes missionara.

3schā September no rihta mehs lahdi desmit mahzitaji brauzam us Subbates basnizu. Schi deena bij nowehleta Bahzu draudsei. Basnizu atraddam jauki puschkotu ar salkem wihjumeem un smulkahm pukkehū un labbu pulku klaustaju ir no kungu ir no semmakas kahrtas. Gan jau slawa bij isgahjuse, ka muhsu zerrehts weefis no Wahzsemmes nebij atnahzis, un daschs warr buht, kam muhsu missiones-swehtki nepatikka — jo tahdu pee mums kā wissur pasaulē — par to gan muhs buhs is-sohbojis. Bet us to Kungu zerredami Deewa wahrduš salkam sluddinaht, un zerrejā, ka gan tee paschi ar sawu spehku pee kauschu siridim strahdaja un wissi klaustaji ne-aigahja no basnizas bes swehtibas.

Draudsi patš usrunnaju ar Zakar. wahrdeem 2, 10 un 11., rahdidams, ka ta praweescha wahrdi Zianas meitu skubbina us preeku, tadeht ka tas Kungs gribboht nahkt un pee tahs dsihwoht un tanni laikā arri gribboht dauds paganus atwest, ka tee buhschoht winna saime, — rahdidams, ka schē praweescha wahrdi nu peepiditi un muhs Kristus laudis pamohdina preezatees eefsch sawa Kunga un arri gahdaht, ka teem nabbaga paganeem schis preeks buhtu.

Tad pa preeksch us kanzeli kahpa Dinnaburgas mahzitajs K. Grüner un no Dahw. dseesm. 46, 8—12. muhs pamahzija, ka arri bes missionara warroht missiones swehtklus swehtiht, tadeht ka tas Kungs fakka: Mittejeetes un atsihsteet, ka Es Deews esmu, Es buhschu pa-augstinahts stary teem paganeem, Es buhschu pa-augstinahts semmes wirsū. Jo tas Kungs gribboht sawu walstibu patš isplest arri bes zilweku, bes missionaru palihgu, un to winsch effoht darrijis daschās weetas paganu staryā, zittus pamohdinadams sawaddōš sawnōš, zittus atkal zaur winnu paschu behrneem, kas kahdu wahrdinu no ta falda Kristus ewangelijuma dsirdejuschi saweem wezzakeem un raddeem effoht stahstijuschī un tohs atgreesuschī us to zellu ta meera. Tā pat nu arri schodeen tas Kungs arri pee mums sawu spehku gribboht parahdiht, ka winsch mums sawus missiones-swehtklus leekohht swehtiht bes missionara, lai mehs atsihstam, ka tas naw

zilweka spehks, kas muhs skubbina preeksch nabbaga paganeem gahdaht, bet pascha Deewa spehks. Pa staryam dseedataju kohris dseedaja un muhsu sirdis ar jaukahn balsim pazillaja.

Nu kahpa Sunnakstes mahzitajs Stenders kanzelē un teiza spreddiki par Zahn. parahd. gram. 14, 6. u. 7. pamahzidams, kas schis muhschigais ewangelijums effoht, ko Zahnis redseja, ka weens engelis to nessa zaur debbesim, ka tas pasluddinahts buhtu wisseem, kas wirs semmes dsihwo, un ohtrā kahrtā, us ko schis muhschigais ewangelijums muhs skubbina. Schis ewangelijums effoht muhschigs un wissōš laikōš un arri muhschibā paturroht sawu spehku, ne tadeht ka tas daschu labbu mahzibu laudim atneffoht, bet tadeht, ka tas tohs leelus pestichanas darbus stahsta, ko Deews tas Tehws effoht padarrijis zaur sawu Dehlu Jesu Kristu, zaur ko ween mums taisniba, meers un preeks rohdašs sirdi eefsch ta swehta Garra. Un ja kas nu schim ewangelijumam tizzoht, un patš sirdi winna muhschigu Deewa spehku effoht sajuttis, tas arri zittadi newarroht darriht, ne kā Deewu luhgt un gahdaht, ka arri teem nabbaga paganeem schis ewangelijums kluhtu sluddinahts. Al tee bij spehzigi un ihsti swehtigi wahrdi, ko mehs dsirdejam, un gan ne weens klaustajs nepalikka bes sirdis palustinaschanas. Weidsoht draudsi atlaida ar luhgschanu un swehtichanas wahrdeem.

Tahdi bij Bahzu draudsei missiones-swehtli. Draudse sametta 50 rubl. 46 kap. preeksch missiones. —

Ohtrā deenā, 4tā September, mehs dewamees us Affaras basnizu. Leeks kauschu pulks no mallu mal-lahm bij fanahzis, lihds puschohte tukstoscheem. Muhsu masā Affaras basnizā ne trescha dalka nebuhtu warrejuse faeet. Bet jau pa preeksch ar labbu prahtu no zeeniga Affaras kunga un no muhsu basnizas pehmindereem un zitteem bij gahdahts, ka warrejam arri ahtrā Deewa wahrduš turreht. Jo pee paschas basnizas augstaka weeta bij taisita preeksch mahzitajeem, ka winnu wahrduš wissi warreja dsirdeht. Basnizas feena no ahrenēs bij smulki ispuschkota, wiss'apkahrt beuki un krehfli nosikti. Gan bailigi slattijamees us debbesi, jo nu pat bij lihjis; bet redsi, tas Kungs, kam par gohdu mehs bijam sapulzejuschees, kas wehjeem un padebbescheem zellu spreesch, tas tohs tum-schus mahklus aisdinna un faulite jauki sakka spihdeht un gais palikka skaidrs un rahms, lihds kamehr sawus swehtklus noswehtijam; pehz atkal nahja stiprs leetus.

Draudsi usrunnaju ar Esaij. 9, 2. wahrdeem. Tas gaischums, kas schinni tumščā grehku un nahwes pasaulē spihd, irr tas aufellis no augschenes, ta Jeh-

faba Swaigine, ta taisnibas Saule, Jesus Kristus, muhsu dahrgais Pestitajs, kas muhsu grehkus fewim uskraudams preeksch mums zeetis un mirris un to muhschigu salihdsinaschanu, grehku peedohschanu un dsihwibu mums sagahdajis. Swehtigs, kas tizziba pee Jesus turredamees winna gaischuma staiga. Bet wehl leela tumfiba pasaulē, wehl leelaka pufse wissu zilweku, kas pasaulē dsihwo, bes schi dsihwibas gaischuma paganu pohsta un pasuschanā dsihwo. Tadeht mums, kad gaismas laudis gribbam buht, mums buhs gahdaht, ka arri tee pagani ta Kunga gaischumā staiga. Us to lai pamohdina un paslubina muhs wissus arri muhsu schihs deenas missiones-swehtki.

Behz Nerretes mahzitajs Wagners pazehlahs un jauku spreddiki teiza par Matt. 9, 36—38. Winsch pa preeksch rahdija, ka tas Kungs Jesus arri taggad wehl eeschehlojahs par teem laudihm, kas istaisiti kā awis bes ganna. Jo winsch irr tas ihstais Gans, kas apschehlojahs ne ween par Israēla behrneem, bet arri par tahm awihm, kas no zittas kuhst, par nabbaga paganeem. Jo winsch par wisseem irr zeetis un mirris, ka wissi tiktu pestiti zaur winnu. Bet usluhkodams scho pasauli winsch reds, ka plaujama gan irr dauds, bet mag to plahweju. Teescham plaujama irr dauds. Jo arri no kristiteem leels pulks irr, kas gan pehz Kristus wahrda dehweiti, bet Kristus Garram neklausā wis, netizziba un zittos grehkos dsihwodami. Bet pee kristiteem tak ewangelijuma mahziba, un il weens, kas gribb atgreetees, tas to warr ar ta Kunga palihgu. Bet zil dauds leelaks tas plaujamais irr pee paganeem! Wehl kahdi 800. millioni irr, kas pee kristigas tizzibas naw atgreeti, un tee wissi dsihwo wissadā grehku negantibā. Zehschu nu gan kahdi 3000. wairak ewangelijuma mahzitaji pee teem igahjuschi, tomehr tas irr maggums preeksch til dauds tuhkstosch reis tuhkstoscheem. Tapehz tas Kungs jaluhds, ka winsch darbineekus gribbetu fuhtht sawā plaujamā. Tā winsch pats mums irr mahzijiis luhgtees: lai nahf tawa walstiba! Bet tahda luhgschana tad ween warr buht paklausita, kad tizziba luhdsamees un kad paschi prettineeki ne-effam sawai luhgschanai, kuhtribā un neschehligā prahstā sawas rohkas salikdami un negribbedami no sawas pufses peepalihdscht, lai ta Kunga walstiba nahf.

Behz pabeigta spreddika pazehlahs muhsu mihkaiis weesis Stoll mahzitajs no Maddaleenes draudses Widsemme un eesahkdams ar Bahwila wahrdeem Reem. 12, 15.: lihgfmojeetees ar teem lihgfmeem u. t. pr., winsch peeminneja, ka schihs deenas preeks effoht tahds, ar ko wisseem laudihm peenahlahs lihgfmoetees. Jo tas ne-effoht ne kahds laizigs, suhdams preeks,

bet tahds preeks, kas ustaisahs us to muhschigu grunti, kas irr Kristus tas Kungs. Muhsu schihs deenas preeks effoht schis, ka mums tas Kungs un Pestitajs irr sinnams, un mehš eelsch to paschu tizgam. Bet eelsch sawa preeka lai neaismirstam tohs, kas gruhtās behdās, un tahdi irr tee nabbaga pagani, kas bes tizzibas wissadā grehku negantibā pakrittuschi. Kad mehš to redsetum, ka mahtes sawus behrninus sikhdamus nefs teem elkeem par uppuri, ka tee taptu nokauti, — kad mehš redsetum, ka paschi behrni atstahj un atstumj sawus firmus wezzakus, ka tee woi baddā nonihst woi no plehsigeem swehreem tohp faplohsiti, — kad redsetum, ka warras-kungi sawus nabbaga wehrkus neschehligi mohza lihds pat nahwei un tohs kā laujamus lohpus apehd, — kad tahdas un zittas paganu negantibas redsetum, tad teescham mums buhtu ko raudaht. Tadeht no kristigas schelastibas lai pee tahdahm behdahm nestahwam wis ar zeetahm firdihm, bet lai luhdsam un gahdajam, ka tahs taptu atweeglinatas.

Wehl Saukas jaunakais mahzitajs Müllers stahstija par to, ka mums arri buhs puhletees par nabbaga Schihdeem, teem par wissu pasauli istaisiteem Israēla behrneem, kas gan sawas firdis tihsch effoht apzeetinajuschi prett to Kungu Jesu, to weenigo Pestitaju, bet ko tas Kungs pats tak gluschi ne-effoht atmettis, apsohlidams, ka buhschoht wehl tas laiks, ka ir schee atgreeschotees pee sawa Kunga. Tadeht kristiga mihlestiba lai arri par winneem gahda. Isgahjuschā gaddu simteni Steppinsch Schulz Wahzemmē par winneem puhlejees, ar sawahm kahjahm pahristaigadams wissas pasauls mallas, kur ween Schihdi dsihwo, un lihds 3000. no teem pee kristigas tizzibas peeweddis. Muhsu laikos leelā Londones pilsehtā arri pee Schihdu atgreeschanaš stipri strahda un tur 100. Schihdu jaunekli un 100. Schihdu meitas ihpachā fohlā tohp mahziti, un 30. Schihdu missionari no turrenes iset pa wissahm pasauls mallahm. —

Us beigahm atlaidu draudsi, ar ihseem wahrdeem fanemdams schihs deenas swehtibu un sawā aissluhgschanā peeminneams muhsu mihku prahwestu Beyrich, Dignajes mahzitaju, kas fenn jau gruhtā flimmibā wahrgst un sawu stundinu gaida. Tas pats ruhpiigi par missiones buhschanu irr puhlejees un arri sawā wahjibā wehl par muhsu missiones-swehtkeem gahdaja. Lai tas Kungs winna dwehseli eepreezina sawos muhschigos preeka dsihwohtos.

Par leelu preeku mums arri pee Latweeschu draudses missiones-swehtkeem bij, ka leels kohris dseedataju no Dignajes, no Birschumuischas un arri no muhsu paschu draudses bij salastjees, kas no saweem fohl-

meistereem eemahzichts ar jaukahn garrigahn dseef-
mahm muhsu firds eepreezinaja, par ko no firds win-
neem pateizam. Tà pat arri pateizibu dewam wisseem,
kas ar labbu prahnu par scheem muhsu missiones-
fwehtkeem bij pubhejuschees, gan pee basnizas ispusch-
koschanas, gan pee zittahm leetahm. — Latweeschu
draudse bij samettuse 50. rubl. 6. kap. Wehl Sun-
nakstes draudse zaur sawu mahzitaju mums bij atfuh-
tijuse 20. rubl. preeksch missiones un weens flimneeks
Birschumuischas draudse, kas ta Kunga meelastu bij
baudijis, arr muhsu missiones-fwehtkus bij peeminne-
jis un zaur sawu mahzitaju 2. rubl. atstellejis.
Wissa eenahlschana preeksch missiones par schihm
abbahm deenahm bij 122. rubl. un 52. kap. sudr.
Lai Deews tas Kungs schihs dahwanas fwehti ir pee
dewejeem ir pee fanchmejeem, ka winna walstiba
pleschahs! —

Sawus stahstus par muhsu missiones-fwehtkeem
newarru zittadi beigt, ne là no firds wehledams, ka
arri zittas mallas muhsu mihla Kursemme un arri
Widsemmè tahdi fwehtki tiktu fwehtiti un par teem
schinnis lappinäs sinnas dabbutum. It katrs, kas
tohs buhs fwehtijis, pateesi arri apleezinajahs, ka tee
par leelu fwehtibu un jauku firds-pamohdinashanu
bijusch. Kad us tahdeem fwehtkeem no mallu mal-
lahm sanahkam, tad jo skaidri un ar preeku atsihtam,
ka mehse weena draudse eeksch ta Kunga Jesus, un ka
tas teescham ik weenam ihpaschi un ta arri wiffai
Kristus draudsei irr uswehlehts un no ta Kunga pee-
kohdinahts, ka gahdatum, lai winna walstiba wairo-
jahs semmes wirsu. Tè muhsu firds atgahdajahs,
zik augsti muhs tas Kungs irr apfwehtijis ar sawu
dahrgu ewangelijumu un tadeht jo wairak dsennahs
pee teem, kas bei schihs fwehtibas irr, darriht ta pat,
là tas Kungs mums irr darrijis. Tè muhsu firds fa-
juht, ka Jesus tas firdschehligais Samariteris muhsu
grehku wainas dseedina un tadeht muhs usajina, lai
eeschehlojamees par teem nabbageem, kas zaur saweem
pascheem grehkeem samaitati là pusmirruschi gull
nahwes breefmäs un bei glahbeja eegrimst muhschigä
pohsta. Tè muhsu firds mahzabs jo labbi atsiht, ka
mehs wiffi no weena affins zehluschees un ik katrs
zilweks muhsu tuwakais, muhsu brahlis jeb mahsa un
tam jo wairak palihgs jasneeds, kas jo gruhdas beh-
däs un breefmäs nihlst. Bet tahs gruhதாக behdas
pah wiffahm irr tas grehku pohsts, no ka lai tas
Kungs schehligi muhs wiffus isglahbj un zaur mums
arri tohs nabbaga pagannus! —

G. G. Grüner,
Subbates dr. mahzitajs.

Bar peeminnu!

Us ko pats daschu deen jau dohmajis un draugi rei-
sahm manni flubbinajusch, to leetu nu ir zitteem
lifschu preekschä un luhgschu: nahkat labprahntigi
palihgä! —

Ne tikkai muhsu widdü, bet ir daschä tahkä wee-
tinä wehl wis naw aismirjusch wezzu Raunas skohl-
meisteru, Zahni Gaicke, kas tschetredesmit gaddus ta
Kunga wihna kalnä ustizzigi strahdajis un deenas nastu
un karstumu pahrzeetis taggad dufse Deewa meerä, të
Raunas kapfehstä. Gan draudses-behrni un winna
peederrigee, kas schè tuwumä, zellinu us to duffas
weetu labbi nominnusch, bet wehledamees, lai ta ne
kad nepasustu, un lai wiffi, kas scho Deewa kalpu
dsihwes-deenas mihlojusch, pat no tahlenes nahkoht
to weetinu, fur winnu glabbajam, arr weegli atrastu,
tadeht mehse effam nodohmajusch të stipru un itt jauku
kappa-sihmi uszelt, prohti: dselsu krustu, kas kaltä
akmini eelaists un ar selta wirskrafsteem puschohts.

Bet muhsu aishgahjusch drauga skohlneekus un
draugus tuw' un tahku, kas winna peeminnu glabba
mihlestibä, par nahwi stiprakä, un preezajahs no
jauna ar winnu fatiktees un kohpä dsihwoht meera-
dsihwohts, Juhse aizinaju mibki, sawu palihdsibu,
zik katrs labprahntigi nowehk, lihds Seemas-fwehtkeem
mannim peefubtiht, ka 21mä Mai, winna behres
atkal peeminnoht, arri to nodohmatu krustu warram
uszelt, muhsu aishgahjuscham krusta-nessejam par
peeminnu.*)

G. Sokolowski,
Raunas mahzitajs.

* Kam taisuiba?

(Luhlo 22 numm.)

Bar kahdahm deenahm atkal Wahrschindes nojahjis,
dakters flimneeku atrohdi buhdas preekschä gullam,
un buhmanus diw' tribes tur pat lihdsas balkus lante-
jam. Satihtu kahju atraisijis un apluhkojis, winsch
noruhzabs: „hm hm hm — wiss publinisch wehjä! —
Ja-atlausch atkal un jafatinn no jauna.“

Anzis: Bai, daktera leelkungs! Tak nedohma-
feet mannu kahju atkal puschu laust?

Dakters: Kä në! Woi neredsi pats, zik greisa
fagreessta? Zalausch puschu.

*) Kad skohlneeks kahds jeb draugs ta aishgahjuschä gobda-wihra
dsihwes-stahstu kretni farakittu, tad ta mums teescham buhtu dah-
wana un peeminna wehl jaukala!

Anzi: Wai, wai, wai! Kas to warrehs iszeest?
— Klau, Greetin, daktera leelskungs mannu kahju gribb atkal puschu laust!

Dakters: Greetina tew taggad ne neeka newarr palihdseht. Kam neklausiji mannam wahrdam? — Til zeefchi peeteizu, lai kahja paleek schuhpliti, kamehr pats nahfschu isnemt un nosazzischi, kas darrams.

Greeta, no laidarina nahfdama: Kusch kusch, Anziht, nebrehz taf welti! Man daschreis pahrmettis, ka smeeklus neprohtoh, un pats luhl schè nu til pat negudris.

Dakters: Nerunnaju wis smeeklus. Ja ne-
laufseht kahju atlaust un no jauna pahrtiht, tad greisa paliks un nespehzig, un Anzim zauru muhschu buhs jaklibbo.

Anzi, galwu kassidams: Ka jaklibbo, ta ja-
klibbo, fo tur warr darriht? Bet til un til reisahm laust un tihstiht, kursch zilweks to warr iszeest!

Dakters: Bet ka tad Greeta warrehs iszeest, kad zitti laudis tewi fauks par klibbo-Anzi?

Greeta: Lahtschi, willi wis nesohbo, ka niknee zilweli; tadehl tè Gahrshind's no palammahm naw bailes, un woi tur lauka laudihm sohbi klibb woi klabb, par to mums laikam arr wairs ausis neswils!

To fazzijuse Greeta atkal aigahja pee sawa darba.

Anzi: Lausums man taggad jau druifu fareppe-
jis, — un kursch warr galwoht, ka ohtr'reis labbat isdohsees?

Dakters: Ja mannam wahrdam negribbi klau-
sibt, bet atkal preeksch laika no weetas lauka willktees, tad es ne neeka ne warru galwoht. Waina, ar ween no jauna sakustinata, warr eedegtees, ka wissa kahja pehz janogreesch.

Anzi: Ak zeenigs daktera leelskungs! Neklau-
sibas deht wis lauka newilkohs, bet waijadseja taf pascham arr noluhkotees, ka mahjinai grunti eegrohsa. —

Dakters: Woi tas firmais wezzih's arr wehl
buhmanis?

Anzi: Ihstems buhmanis winsch gan wairs naw,
bet tehws man buhdams winsch ar sawu padohmu mums nahzis peepalihdseht.

Dakters: Labpraht kahdu brihdi ar wiinu pa-
runnatohs, jo wezzu kauschu padohmus es allasch zeeniju. —

Wezz'tehws, zirwi nolizzis, benkiti panemm un
atschschahs pee daktera.

Dakters: Deews palihd's, tehws! Woi wezzas
rohkas wehl til smaggu riklu paspeh'j zillaht?

Wezz'tehws: Baldees, daktera lungs, par ap-
waizaschanu! Kamehr firds wehl lezz kruhtis, arri rohlahm jakust, woi speh'j woi nespeh'j.

Dakters: Prohtams gan; kad par behrneem ja-
gahda, tad wezzaki wis netaupahs.

Wezz'tehws: Teefa, teefa! Spehka-wihrs buh-
dams behrneem wisseem lohpa mahju taisiju ar preeka-
zeribahm un taggad nespehka teem, schur tur isklichdu-
scheem, taifu buhdinas ar nopuhtahm.

Anzi: Tehw, nebedas'tees wis, gan Deewinsch
mums arr palihdsehs.

Wezz'tehws: Ja Deewinsch palihdsehs, tad
badda nemirfeet, un muhscha galla atkal til pat tahlu
buhfeet, ka es taggad esmu; bet man bij zerriba, ka
juhs ar Deewa palihgu taf kahdu sohli tahlak tilfeet.
— Un warreat gan tahlak tift, ja buhtu peenehmuschi
tiklai padohmu.

Anzi nolaida azzis un palikka fluffu; bet dakters
waizaja: Tehw, kahdu padohmu?

Wezz'tehws: Ak, daktera lungs! Tahs wezzas
leetas kustinajoh't man azzis ar ween flapjas paleek.
Sawu spehka-muhschu sahkoht arr ta pat jaunã weeta
atmettohs, ka taggad muhsu — klibbais-Anzi, un
tadehl labbi pasihstu, zil dauds tur sweedru jaleij
un zil jamohzahs, lai pehzak dabbutu ir atpuhstees.
Deews man bij dewie stiprus kaulus un draudseni
tahdu, kas katra darba wihram drohschi stahjahs
pretti; ta dshwe wiffos grubtumos us preekschu kahja
brangi. Qauliba mums bij swehtita ar behrneem un
mahju wairojam ar laukeem, ehlahm, kustoneem.
Pehz diwipad'smit gaddeem, kad bijam uszehluschi arri
ehrbegi itt spohschu plaschu, un raddus draugus aizi-
najuschi to eedshwoht, tad wisseem bij fo flattitees.
— No Saknites — ka muhsu mahjinu pehz manna
uswahda bij eesaukuschi — nu bij iszehlees kupls,
gresns kobzinsch! Tadehl leelskungs, kas lihds ar
mahzitaju bij atnahzis mahju eeswehtiht, ar wezzo
wahrdu wairs wis nebij meerã, bet nosazzija, ka nu
mahju jafauzoh't par Dahbeli.

Dakters: Kadehl par Dahbeli?

Wezz'tehws: To winsch mums arr gan teiza,
bet esmu aismirsis. Tomehr wehl flaidri peeminnu,
ka mahzitajs tohs abbus wahrdus tulkoja.

Dakters: Un ka tad?

Wezz'tehws: Winsch us mums fazzija: „Jums
wahrd's irr Saknite: tad dshwojt fluffi, saderrigi,
itt ka saknites; ta jums schai mahja daudseem ruhmes
buh's, un zits zaur zittu buhfeet stipri, ka wehtra juhs
ne kad wis ne-iszels. Bet mahjai leelskungs taggad

wahrdi dewis Dabbele: lai tas jums atgahdina Bah-beli, ¹⁾ fa allasch fargajtees no lepnibas un leelibas.²⁾

Kad mehs schohs wahrdus labbat buhtum wehra liffuschi, tad laikam wehl wis nebuhtum isfliduschi, — un daschs arr negulletu ta pee semmes, itt ka taggad redsams — (wezz'tehws ar galwu pamedams us Anzi rahda).

Anzis nemmahs pasmeetees: Bet taf wehl sahli ne-ehdam ka wehrfchi.³⁾

Wezz'tehws: Nesmeij wis, deklin, jo wehl nesinni, ko pats nahlamas deenas scheitan ehdisi.

Dakter: Kadeht tad isflidat no Dabbeles?

Wezz'tehws: Ak daktera kungs! Man par scho leetu dauds ko stahst, bet woi Zuh's ne-essat jau apuiffuschi tahdus stahstus klausotees?

Dakter: Ne mas! tik stahstat ween no pascha dibbina.

Wezz'tehws: Lai paleek beesumi us zittu reis; taggad tik smelschu pahr pahrim no wirsas.

Dakter: Tee beesumi man wissu smeklige. Bet stahstat ween, ka pascheem patihl!

Wezz'tehws: Man dehli zits pehz zitta isauga, stalti ka ohsoli, un meitinas, ka leepas dailas kuplas. Leelskungs muhs apmekledams daschfahrt us man runnaja: „Gahda tik sewim kreetnas weddeles un jnohtus, tad usjelsim sché katram jaunam pahrim sawu mahju un taifsim ar laiku Dabbeli par pilsehtu.“ — Ak ka schee wahrdi mannas lepnaus ausis kuttinaja! — Leelskungs tur klagt wehl isstahstija, kahds labbums laudihm atlezsoht, fur tuwu fabeedrojuschees un lohpa dsihwo zeemds, jahdschas: tur essoht masaf sehtu, masaf zellu, ar weenu pirti wissas mahjas isteekoht, — tur masaf gannu waijagohht un masaf suunu, weens farge, pa nakti apfahrt eedams, warroht wissas flehtis apfargahht, — tur zits ais zittu dsenno-tees us darbu, zits zittam behdas, nelaimé arr drihsaf warroht palihdseht, — tur nebehndneetus labbat warroht walidht, jaunnekeem gohdigu preeku, behrneem floblu, flimnekeem aplohpshanu fagahdaht, — tur basnizu taifsoht pascha widda un karssehtu arr patuwu, ka pat nespehjneeki warr tikt Deem'wahrdos, behrnini seemas-laika pee kristibas weddoht naw ja-apsalde, un lihkeem arr kauli naw jadausa tahla zella. —

Wissus gabbalus wairs newarru atminneht, ko leelskungs man tolaik lahgu lahgam par scho leetu preekscha zehla, bet to wehl schodeen falku: winna padohms bija labs un derrigs.

Dakter: Kadeht to padohmu tad nepeenehmat?

Wezz'tehws atfal ar galwu pametta us Antscha puffi.

Anzis: Stahstat ween, tehws; jo wainigi mehs effam wissi lohpa, un jerreju, ka daktera leelskungs mums wezzu leetu deht taggad wairs nesmees.

Dakter: Man leekahs, ka ne buht naw smeeklu-leeta, par ko runnagam.

Wezz'tehws: Naw smeeklu-leeta, teescham! Zif gruhtu kustu mehs wehl wissi taggad nessam, — un mahtei bedre bij ja-eet ar firdschsteem — — (wezz'tehws noslauka azzis).

Jau mahzitajs man tuhlt fazzija: „Redohma draugs us wissai angstahm leetahm! Deews lepneem turahs pretti. — Jums wezzakeem irr zeeta dabba, — un abholi wis nekriht tahlu no lohka.“ Tolaik es par scheem wahrdem nebehdaju, — bet luhk, ka drihs, drihs notikka! —

Kamehr mehs wezzaki wehl sawa starpá spreedam padohmus un kluffam apwaizajamees pehz kreetnahm weddeleshm, jau diwi dehleem bruhes bija rohka! — Weens tur pat mahja fatinnees ar kalpa meitu, un ohtram nahburgos pirts- Katscha kahda apgahdajse lihgawu. Mums wezzakeem nebij pa prahtam ne weena, ne ohtra, un farrojam ilgi pretti ar wissu spehlu, bet galla bij ja-attaw katram sawa eegribbo.

Zuh's, daktera kungs, noprohtat, kahda jau pascha fahkuma tur muhsu dsihwe bij! Weddeles abbas eeweddams sawa kambari, — mihlestiba un ustiziba palikka ahrpuffe. Wihr'mahte leedsahs, ar mahtes firdi usnemt tahdas dehlu-seewas, ko patte nebij samellejuse, un schis tadeht arr pehz behrnu-tikkama dauds neprassija. Muhlums un eenais tuhlt no pirma galla firdis grudeja, aprunmas un taunas wallodas drihs fahka kuhpeht pa mahju un pa nahburgeem, un tad jau sinams arr dusmu-dsirksteles un farra-leefmas brihscham nebij waldamas.

Nu mehs wezzaki nehumamees darriht ittin gudri, un trescham deklam, wehl gluschi jauneklum, paschi sameklojam seewu — baggatu, runnatneezi, darbos weizigu — tahdu, ka mums patikka; bet — wai, wai! schi bij wissu nifnaka.

Anzis: Man leekahs, tehws, ka Zuh's nu atfal Greetai pahraf darrat. Latta un Babba nebij lab-bakas.

Wezz'tehws: Ne-esmu gribbej's Greetai pahri darriht, bet tikkai daktera lungam teikt, ka muhsu dsihwe isschlihd.

Anzis: Nu teizat ween; to notikkumu arri Greeta gauschi noschehlo.

Wezz'tehws: Wihr'mahte Greetinu allasch turreja par sawu mihlako weddelli, un schi arr pratta

¹⁾ 1. Mohf. 11. un Dan. 4, 27. — ²⁾ Dan. 4, 30.

deesgan mihsfi peeglauditees; bet laikam wehledamees istizzeht ir zittahm mahfahm, Greetina reis, kad mahte atkal Lattu bahra, bij fazzijse us Babbu: „Klau, nu muhsu wihr'mahte jau atkal brehz, kà wezzais tihtars.“ Babba, fleppeni Greetai fenn jau skaudama, schohs wahrdu's tuhlt mahtei atteiza, — un nu bij ugguns juntà!

Mannai draudsenei seedu-gaddòs augums bij staltz un waigi kohshi, bet deggona gals winnai jau no behrnu deenahm stahweja farkans, — pa wissam, kad kah' reis dusmàs bij farkaruse; nitna pamahte tadeht winnu bij saukaj'se par tihtaru, — gan mannidama, ka tahda palamma pameitai sahpeja wehl aschafi, ne kà pahtaga. — Tà mannai draudsenei schis wahrds bij palizzis til reebigs, ka daschu reis, kad zits gluschi nesinnà ko fazzija par tihtareem, tai deggona gals jau tuhlt farka. Un kad nu wehl weddelses scho wezzu palammu sahka zillaht, tad mahte dusmàs wairs nespehja walдитеes.

Anzi's: Greeta to wahrdu gluschi netihscham bij fazzijuse, ne mas wis nesinnoht, ka tas kaut kad ir bijis mahtei palamma.

Wezz'tehws: Teesa gan, dehlà; bet mahtei sawà ahtrà dabbà wairs nebij wakkas apdohmatees. — Ta us tahm pehdahm Greetu islammaja warren bahrgi, un nosazzija tuhlt arri palammu, ko nabbad'site laikam lihds schai deenai nebuhs aismirfufe.

Anzi's: Lihds pat kappam winna to ne-aismirfibe, un muhsu behrneem ta arr wehl wehrà paliks.

Dakters: Kas ta tahda palamma, til warren stipra?

Wezz'tehws: Tas neeka wahrdinsch „balt'azzis.“ — Luhl Greetai, kà jau pirmiht buhseet manni'schi, freisa aze gaischala par ohtru; tà winnas mahtei bij un winnas behrneem ir — pa dsimumam. Bet tadeht sinnams palamma „balt'azzis“ winnai aufis flann, kà lahstu-wahrds.

Anzi's: Schis nelaimes wahrds no tahs deenas, fur mahte winnu issauza, mums wairs naw sahwis meera dsihwoht; jo fur ween laudihm gaddijahs no Greetas jeb no muhsu behrneem mas kahds eerohbs, tur tuhlt bij jadsird: „balt'azzis!“ Seewina tad reisahm dusmàs woi no ahdas sprahga laukà, un man, kà prohtams, daschlahrt arr bij ja-eet winnai palihgà; bet kauschu mehles zaur to palikka wehl nik-nakas. Tà effam gahjuschi kà tekkuli un behguli no weenas weetas us ohtru, lihds pehdigi nu eemukkuschy paschà mescha dibbinà. Par sewi ween kè dsihwodami zerrejam, tak weenreis atkal meeru baudiht. — —

Dakters: Bet gribbejat, tehws, man wehl stahstih, kà juhfu dsihwe Dahbelè isschlihduse.

Wezz'tehws: Kà nè! To gribbeju Jums stahstih, bet nu luhl wezza galwa fajukka. Tahs abbas palammàs — tihtars — balt'azzis, tahs padarrija leelo jukka, un Greetas lepnee raddi arr wehl nahza starpà un istaisija perru gluschi negantu. Kad tee mums sahka beedinaht, ka weddelli pa wissam buhschoht atnemt, tad mahte ismetta to ruhktu skarbu wahrdu: „Lai aiseet wissas trihs pa rattu! Man tahdas falaschnas ne kam wis newaijaga!“ — Gan nu wehl nehmohs meerinaht un apwaldiht, bet welti! Dahbele palikka par Bahbeli.')

Weddelses aigahja un isklihda, un winnahm lihds sinnams ir muhsu dehli; tee atmettahs schur tur, katri's par sewi, kaut gan no mantibas teem tobrihd nedewu nè jehra behrnu.

Dakters: Tak meitinas wehl pee Jums palikka?

Wezz'tehws: Zil ilgi palikka! Gegahnis nahza weenai, nahza ohtrai, bet bija plahnu-galdu-urbeji, un ne wis kreetni darba-wihri. Us wahlu til pat kà us barru un us metteni tee man un mahtei tiklai bij par kawekli, un labbu mahzibu ne buht wis nepenehma; tadeht arr neleedsam, kad weens drihs nahburgòs par frohd'sineeku palikka, un ohtrs sahka linnus pirt un sehklas. —

Dakters: Schis weens tad palikka wehl Dahbelè?

Wezz'tehws: Kamehr no manna makka grabba, ne wis ilgak. — Taggad no manneem behrneem Dahbelè ne weena naw; tee wissi schur tur isklihduschy, katri's nu par sewi. Es weentulis, us sewi dsihwodams, til brijscham pirtinà tur atmettohs un sapnoju tad daschu gruhtu sapni par teem pirneem laikeem.

Dakters: Kà tad Juh's dsihwojeet us sewi?

Wezz'tehws: Es negaidu us ohtra rohlahm, bet pelnohs, zil wehl spehdams, pats un ehdu, paldees Deewam! sawu maisi. Tà dsihwoju us sewi. — Tomehr par sewi ween wis nedshwoju, bet palihdsu un kalpoju wehl behrneem un ir behrnu behrneem, kà ween prasdams.

Anzi's: Lai Deewinsch debbesis Jums atmakfa, ko schein mums wisseem labba darrat! — Ar kahdu firdi meh's kè taggad seemu gaiditum, ja tehwa ne-buhtu, kas peewedd buhmanus un palihds uszelt mahjini, fur aufstà laikà warram twertees!

Dakters: Steepj, Anzi, schurp to greiso kahju! — Luhl tà — brakfsch!

Anzi's: Wai, wai — nu kahjina man atkal fa-lausta!

1) 1. Mohl. 11, 9. —

Dakters: Kad Deews tew tahdu tehwa dewis, tad kaunees, tihfchâ palaidnibâ taifitees par klibbo-Anzi! — Es lausumu no jauna taifni fatihfchu un kahju fchuhplitti nolifschu; bet lai tâ arri paleek, kamehr atkal nahfchu. R—n.

Vuttera mahjibas

19. par kristigu mahjas-buhfchanu.

Kur if weens namneeks labbi walda fawu nammu, tur labba waldischana wiffâ pilsehtâ. Kur if weens faimneeks fawu mahju kohpj pa reisi, tur wiffa walste labbi apkohpta.

So kreetnâ namma-turrefchanâ un mahjas-waldischana wiffas walstibas spehls un labbums dibbinajahs.

Un kur ne wihra ne feewas, ne tehwa ne mahtes, ne kunga ne faimneeka nebuhtu tahda, kas fawâ gaitâ stahw un fawu darbu darra, tur arri nebuhtu ne mahjas-buhfchanas ne waldischanas.

So pilsehta naw ne neeka, kâ pulks nammu ar namma-kungeem un namma-landihm, kam kohpâ weena waldischana. Un walste naw ne neeka, kâ pulks mahju ar faimneekem un faimehm, kam atkal kohpâ weena waldischana.

Tâ pat ir wiffa walstiba ne neeka naw bes walstehm un bes pilsehtahm. Tadeht lehti noprohtams, ka wiffas dshwes-kahrtas un waldischanas ween namma-turrefchanâ un mahjas-buhfchanâ dibbinajahs, un pastahw wehl fchodeen zaur to wahrdu, ko Deews eefah-kumâ fazzijis: Tas ne-irr labbi, to zilweku weenu effam, es darrifchu tam palihgu, kas kahrt winnu effoti.¹⁾

Gluschi bes mahjas-buhfchanas ne weens zilweks nedshwo; jo allasch tu effi: dehls woi meita, kalps woi kalpone, jeb tew pascham irr behrni, kalpi, nahburgi u. t. pr.

Tadeht if weenam buhs mahzitees fawu gaitu pa reisi isdarriht, un ar apdohmu doht, kas dohdams, un prassiht, kas prassams. — Tomehr:

„Ja tas Kungs to nammu ne-ustaisa, tad darbojahs welti, kas pee ta strahda.“²⁾

Scho Salamana leezibu apstiprinadams Deews daschlahrt padarra, ka teem netizzigeem ar wiffu fawu leelu rohzi un gudribu kaunâ japaleek, un kad tee dauds welti isdarbojuschees un nomohzijuschees, tad pehdigi wehl teem jamahjahs Deewu luhgt un us winna palihdsibu gaidiht.

¹⁾ 1. Mohl. 2. 18. — ²⁾ Dahw. df. 127. 1. —

Bet Salamana leeziba tohs tizzigus kohti eepreezina: Tas Kungs pats tawu nammu ustaisa, winsch pats to arri kohps un fargahs. Tad nejauzees tu ar fawu suhdifchanohs winna darbds! Winnam peenahlahs par tawu mahjas-buhfchanu gahdaht un winsch to darrihs itt teescham.

Tu falki: „Preefch mahjas-buhfchanas kohti dauds waijaga.“ — Sinnams, kohti dauds! Tomehr Deews irr leelats ne kâ tawa mahja. Debbesis un semmi peepildidams winsch arri tawu mahju wehl spehs pildiht, — fewifchki kad winsch til swehti fawds wahrdds fohlijees, un pawehlejis, ka winnu tâ buhs gohdaht.

Ja tu netizzi, ka Deews irr tawâ mahjâ Kungs un faimineeks, tad es par tawu suhdifchanohs nebrihnohs. Ne-eeraudsidams To, kas tawu mahju warr darriht pilnu, tew Jareds wiffi kakti tulfchi. Bet raudsida-meess us Winnu tu neredsefi kauna, ja arr daschlahrt kahds kaktinsch patulfch: tew wiffi drihs rahdisees atkal pilni.

Kad tu truhkumu ween wiffur redsi, tad finni, ka ta irr tawas affibas waina. Affis zilweks jau neredf pat fauli pee debbesihm.

Tadeht leez wehrâ, ka namma-turrefchanu un mahjas-buhfchanu buhs kohpt un fargahst tizzibâ.

- Ja Deews tew nammu netaisa,
Irr welta tawa zerriba.
Irr welti, mantu dshht un kraht,
Ja Deewa swehtiba naw klahst. R—n.

Druszinas.

- Kas atshst nelaimi par taifnu fohdu,
Un behgdams nezellu dohd Deewam gohdu,
Tam laime atsalkohs gan drihs no jauna,
Un zerriba to nepamettihs kaunâ.
- Kad plaujams laifs, tad jasteidsahs
Pirms isbirst graudini;
Un kad tew laime parahdahs,
Tad fatwer' tikluschi!
- Kas laimi kerroht bedrê skreen,
Tas lausch few kallu,
Un kas tik taustahs, grabstahs ween,
To sauz par aflu.
- Behrns, fawu zellu wehrâ leez
Un turrees gudri;
Bet ko tew Deewinsch labba fneeds,
To fanemm mudri! R—n.